

С. Курова

БАТЬКІВЩИНА

Інформаційний ТИЖНЕВИК
ТАБОР 10. II. 1946 РІМІНИ

РІК II. ЧИСЛО: 5(18)

Дорога Земля Більшої Любови

" Як є один тільки Бог на небі, так і на землі одну тільки маємо Батьківщину, й немає ніде на світі другої України, немає другого Дніпра. Її честь, її право, її добро й світле ма'бутнє мають бути для нас дорожчі від життя"... - ось слова невідомого автора, які засовують найістотніші правди, найістотніші заложення нашого життя - буття тут на землі. Слова, які не є пустим перемелюванням вітром підбитих програмових партійних тверджень; але слова, які були дорожчою українською кров'ю вписані на прапорі боротьби, які були ясною, провідною зіркою соткам тисяч українського народу; слова, за які не одна сотня тисяч українських сердець віддали свою останню краплю крові.

"Дійсне українство не в тому, що хтось по'батькові чи матері української крові, але в тім головно, що людина із щирого серця працює для добра українського народу," - каже інший невідомий автор у статті п.н. - "Хто правдивий українець?" Ніхто не може жадати своїх прав українця лише на основі свого народження, чи українського походження. Найбільші вороги українського народу, які всі свої сили і любов віддали чужим народам, чи чужим імперіалізмам, які галапасили на українському тілі. Кочубей і Іскри в нас унікати! Наші права українця обумовляються лише нашою працею, яку ми вложили і вкладаємо у творчість нашого народу, обумовляються нашою любов'ю і посвятою Україні.

Не у всіх часах нація вимагає однакових жертв і зусиль від своїх дітей. Є моменти, коли приваженість до народу - нації дає права, які рівноважать обов'язки - жертви. Це моменти могутнього державного - творчого існування й оформлення нації. Таким були часи нашої княжої Ки'вської чи Галицької - Волинської держави, чи хочби навіть часи Козацької держави. Але і бувають моменти, які не дають жадних прав, вимагають лише на "більш" обов'язків - жертв від своїх членів. Такими моментами є часи боротьби народу за волю, за незалежність. Таким моментом є перманентна революційна

боротьба українського народу на протязі останніх кілька десятиліть - боротьба за своє самоіснування, за право бути самим господарем у своїй хаті. Така боротьба - жорстока і кривава. Вона з'їдає маси жертв, вимагає найбільшої любові до Батьківщини, тої любові, що каже життя своє віддати для України.

Помиляється той, хто думає, що є любов без чинів, без посвяти й без жертв. Так само, як і пасивне страждання не дає викуплення.

Любов - це могутня сила, "сила, що вбиває й оживляє, що гоїть і розриває, що будує і руйнує, що дає людині щастя, або чашу горіччя.... вона.... оживляє серця людські, підносить їх із багна життєвої дороги й веде до висоти вічного щастя. Скрізь її наїдете: вона й при матері, що покилилася над коліскою своєї дитини, вона й у серцях двох молодих людей, що збираються жити разом у подружжі й ціле життя з посвятою сповняти тяжкий обов'язок виховувати дітей.... вона і на полі бою

при раненому воякові, що з усмішкою неземського щастя віддає своє життя за вітчизну," - каже той же невідомий автор.

Але, по словах євангелиста Іоана, "більшої від тієї любові ніхто не має, як хто душу свою положить за друзів своїх". Для любов найсильніша, найгарячіша і Батьківщині, і Богові наїмиліша. Це рідким явищем вона серед українського народу особливо в часи останніх літ найбільшого скупчення всіх життєвих сил нації в боротьбі з наїзником за свою самостійну Соборну Українську Державу. Цю любов, за словами ведора Дудка, можна порівняти до "маленького діаманту, обточеного амстердамськими ма'страми, який в тисячу разів цінніший, ніж купи блискучих самоцвітів на базарних будках".

Одним з таких "маленьких діамантів", це слава на постать нашої революційної боротьби сл.п. Ольга Б а с а р а б о в а, якої любов до Батьківщини і друзів - борців була сильніша й дужча, як ворожі катування, що не зламали її сил і не примусили до зради друзів. Вона не лякалася смерті мученика - героя смерті, 22 річниця якої минає 12 лютого цього року. Вона відійшла, її не стало, але заповіт її, вписаний її

власною кров'ю на мурах львівських Бригідок: "Мене замучили - пімстїть!" - залишився нам ще досї невиконаний і кличе нас, зове на змагання в любові і посьвятї для рідного краю.

Тїла можна вбити, можна людей замикати до вязниць, висилати на заслання, знущатися над ними, мучити їх по таборах, і казаметях, стрїляти чи вї-

шати, але духа й любови до рідного краю - не вбити, не старти з лица землі.

"Шалених дум не змогли залїзу,
Нї мрїй, нї вольних поривів мечем!" +)

А де горить подумянна любов до вїтчизни - там не встоїть ся ніяка ворожа сила!

+) Богдан Кравцїв.

Л. Модест Вільшурра праці

Дуже тяжкою та складною є життєва дорога людини, бо життя не тїльки потрібно розумїти, але й його потрібно і правильно побудувати. Все своє життя людина веде вперту, жорстоку боротьбу за своє існування. І лише в боротьбі та в творчій невдвинній праці людина гартує свою волю, виявляє свої здібности, продовжує та вирощує своє наслідне покоління. Правильне життя залежить від багатьох чинників, з яких основним чинником є праця. Праця не тїльки перетворює творчи* дух людини в конкретне діло, але вона творить здорови* організм суспільности та веде ту суспільність до здійснення найвищих національних ідей. Великий український письменник Іван Франко в своїх творах підкреслював, що одним з головних шляхів визволення української нації спід вікового поневолення є праця:

" Ми знаєм те, що там далеко деє у свїті,
Котрий ми кинули для праці, поту * мук,
За нами слъози льють мами, жінки і діти,
Що други й недруги, гнівніі та сердиті,
І нас, і намір наш, і діло те клянуть..."

Цими прекрасними словами І. Франко підкреслює значіння праці в визвольній боротьбі, в творчості національної ідеї. Отже без щоденної розумово - корисної праці, без пролиття свого власного трудового поту людина не є вартїсна. Але, крім багатьох інших елементів гармонї*ности праці, одним із таких елементних складників є її культура. Не можна вважати людину культурною, коли у неї буде відсутність культури праці, культурної її організації, бо культура праці є одна з шляхетних якостей людини, яка характеризує її, як розумне створіння. Людина може мати досить високий рівень знання, бути високоосвіченою, але відсутність загальної культури, а особливо культури праці, зводить нанївець її вагу, як особи. Працювати і культурно - творчо працювати, не потураючи ледарству, це є і буде завжди одним з мірих вартости кожної людини.

Кожна праця повинна таїти в собі конкретну конечну мету, конкретний її результат та ціле стремління, а не лише просте механічне виконання процесів праці. Ясно, що культура праці може бути лише тїльки тоді, коли людина почуває свідомо своїм обовязком виконати якнайліпше та довести до кінця доручене їй діло, маючи до виконання бажання без примусу та понукування. Праця спрямовується в кожнім випадковї не лише для задоволення своїх матеріальних, тваринних потреб. В першу чергу вона мусить бути корисна для загалу того сере-

довища і тїєї громади, серед якої живе людина. Прямуючи до своєї мети, кожна людина мусить мати тверду волю, гартуючи її в своєму щоденному житті. Крок за кроком, вперто і незломно, з міцним ідейним духом і з непохитною вірою в правоту свого діла, мусить людина виконувати найрізноманїтнїшу доручену їй, щоденну працю. Раз і назавжди потрібно відкинути від себе та позбутися того уявлення, що я є роджений творити великі діла. Необхідно пам'ятати, що великі діла складаються з малих, з дрібниць. Ретельність виконання найменших дрібничок в своєму повсякденному житті в сумї своїй дає і великі діла. Та і малі діла, дрібнички, мусимо в першу чергу виконувати охайно. Це вимагає культура праці. Людина, яка є в своєму власному житті в загалї неохайна, проявляє свою неохайність і в праці. Неохайність зводить людину до ступенї найнижчих створїн.

Чеснота - це один з самих важливих показників шляхетности людини. Але чеснота є також показник і культури праці. Ніякого морального задоволення не дає людині нечесна праця. Нечесні шляхи праці ведуть до моральної розлуцтва, згублення сорому, совісті та викликають від сторонніх презирство. Нечесність людини порушує всі догми найвищого гуманїзму.

Крім чесноти, культура праці вимагає точности. Цю засаду не треба відмежовувати від праці. Точність не тїльки надає праці культурні чинники, але вона формує силу волї та контролює внутрішній дух людини.

Культура праці вимагає також добросовїстливости та працелюбства. Людина, яка боїться праці, зневажає та уникає її, є лише ледарем, який гальмує життя громади. Кожну корисну чесну працю необхідно любити. Тїльки та людина має право на повагу та пошану, котра не живе шляхом паразитизму за рахунок інших. З кожної праці людина завжди набирає більше досвіду, практики та знання. Набувати культури, розвиватися культурно, культурно працювати та культурно розважатися по праці, - це є обовязок не тїльки самих до себе, але і до нашої нації, до нашого народу.

Ми мусимо пам'ятати, що наше майбутнє перебування на чужинї не є оптимїстичне. Дуже тяжкі і тернисті життєві шляхи лежать перед нами. Не одного вони будуть заламувати духово, але ми мусимо тепер задалегїдь до цього приготуватися, гартувати в праці волю та довести, що ми є нація, яка гідна свого існування, своїх національних ідей та пошани. Лише в творчій, культурній праці та в міцній єдностї ми переборемо найтяжчі барикади нашого життя на чужинї.

Діксонський степний Дніпрові пороги

Лоцманська наука на порогах вивчалася без будьяких учбових закладів та підручників. Все те уважалося лоцманами за непотрібне, ще й тому, що майже кожного року, протягом зими та весняної повідї, в багатьох місцях порожистої частини Дніпра, силою вод піданї коси та різні загарби переносилися з місця на місце, а через те змінювався і головний фарватер ріки. Перш ніж розпочати навігаційку праці, його слід було наново вивчати.

Отже, працюючи на порогах, лоцмани не послаблявали і свого домагання про скасування їх обовязку і створення умов праці за згодою з купцями - промисловцями. Але справа ця все обговорювалася різни-

ми міністерськими комісіями і безкінцево відволікалася.

А до цього ще вплинула вразлива подія. Року 1874 оголошено царський закон, за силою якого всі без винятку громадяни держави мусили обовязково відбувати військову службу. Як відомо, привілейована верства населення обовязків військової служби до цього не несла.

Торкнувся цей закон і лоцманського населення, працюючого на порогах. Лоцмани не стерпіли * порушили питання перед міністерством шляхів й самим царем, нарікаючи на зламання умови з царицею Катериною II в тїм, що лоцмани та їх нащадки, працюючи на

порогах, від військової служби звільняються. Коли ж ця справа не мала успіху, вони висунули погрозу кинути працю на порогах, якщо їх синів братимуть у "солдати". І цар мусів ламати свій закон обмеженням щодо лоцманів, яких сини мусіли бути звільнені від обов'язків військової служби.

Але не скасовано лоцманського обов'язку на порогах Дніпра, що полягав у переправі через них транспортів різного краю. Навіть, того ще поширено стегенням лоцманами за засоренням фарвартера ріки силою вод. І скрізь, в разі появи загрозових явищ, вони мусіли усувати їх працю.

Згодом, щоб зміцнити лоцманську працю на порогах, царський уряд запропонував лоцманам присягу такого змісту: "Я, лоцман Дніпрових порогів, присягаюсь Всемогутнім Богом перед святим Його Євангелієм і Животворчим Хрестом в тім, що бажаю і за Божою допомогою буду переводити працю на порогах правдиво, з чистою совістю й не припускати ніяких ухилів від неї. Ще присягаюсь, що доручений мені для переправи через пороги різний транспорт краю буду берегти аж до кінця свого життя.

Якщо ж звживатиму свої дії протилежно цієї присяги, то віддаю себе в нинішнім житті на карний присуд, а в майбутньому - відповіді перед Всемогутнім Богом на страшному суді Його. В ствердження цієї моєї присяги цілую Слова і Хрест Спасителя мого. Амінь".

Керувалися лоцмани своєю лоцманською управою за вибором споміж себе відкритими голосами, що складалася з отамана, писаря та скарбника. З метою контролю над діями лоцманів, міністерство шляхів призначало свого урядовця за фахом інженера водних шляхів і іменувало його "начальником Дніпровських лоцманів".

У таких умовах праці на порогах (1785 - 1922 рр.) у лоцманів перебувало 17 отаманів. Мусій Півторак - перший та Константин Большак - останній. Протягом цього часу через Дніпрові пороги лоцмани переправляли такий транспорт: 1. Парові судна - пароплави різного розміру, що назавжди йшли за пороги для праці на вільній воді - Запоріжжя - Херсон - Чорне море. 2. Непарові судна: а) Люзи. Це неграбні судна, розміром 28 сажнів х 28 аршин. Вантажилися вони крамом: ободами та шпичами для возів; дерев'яними ваганами, лопатами та іншими подібними виробами. б) Брянки, що будувалися у місці Брянську (Росія) й тому мають свою назву. Їх розмір 16 сажнів х 16 аршин. Вантажилися вірвочаними виробами, чавунними казана-

ми й різним посудом з скла, фаянсу і кресталю. в) Гончари (гінкі судна) розміром 30 сажнів х 15 аршин. Вантажилися дьогтем та смолою у діжках, дубовими плескуватими прикорнями, в зразок залізничних шпал, дерев'яним вугіллям та березовим лісоматеріалом на різне господарське приладдя - дила тощо. г) Берлини - судна розміром 18 сажнів х 12 аршин, що вантажилися бараболю та цибулю. д) Картоплянки, розміром 7 сажнів х 7 аршин, що в більшості вантажилися бараболю або гончарними виробами. А то разом тм й іншим.

Всі ці непарові судна направляються на певні через пороги шляхи великими ручними веслами та стерном, зробленим з грубої деревини, в залежності від величини судна. Коло кожного весла на більших суднах працює по два робітники, а коло стерна - 40 - 50 робітників. А на менших - у міру потреби. За допомогою цих приладь лоцмани і направляють судно на той фарвартер ріки, що веде на шляхи через пороги.

Крім цього, лоцмани направляють через пороги і плоти. Пліт в'яжеться з грубого дерева у такому вигляді, як зрубано його у лісі, розміром 72 х 6 саж., або 36 х 12 саж. А його навантаження такими ж деревинами залежить від ходової води в порогах - 25 саж. - 1 метер. Повний пліт складається з трьох частин, зв'язаних одна до одної вірвочаними кільцями так, щоб під час сплаву він міг гнутися в усі боки, викручуючись поміж окремими каменями та островами, чи скелями протягом всієї порожистої частини Дніпра. Спереду і ззаду плота приробляється по дві - три бабайки (подібні до весла), зроблених з трьох саж. груб. деревини, половина яких у воді, а половина на плоті. Ними робітники гребуть, і голова плота повертається, пліт вигинається й потрапляє куди слід. На кожному плоті є лоцмани і 20 - 30 робітників. Привал суден і плотів робиться за допомогою довгої та товстої вірвочаної линви, а другий її кінець прив'язується до задньої голови плота, чи до керми судна. Дубом (подібність човна) везуть у ріку від транспорту якоря кидають у воду, і він спинається.

У надзвичайно велику весняну повідь, що трапляється пересічно раз на десять років, ніякий транспорт через пороги не переправляється. Тоді в порогах бешкетує такої сили розгул вод, що судна, чи плоти, шматує на куски. І привалити транспорту не можна. Рвуться всякі линви, ламаються якорі, або транспорт розривається.

д. б.

ІСТОРИЧНИХ ТАЄМНИЦЬ.

III.

Чому Гітлер не зайняв Іспанії, щоб замкнути Середземне море для альянтів?

Те, що Гітлер не зайняв Іспанії і не опанував Гібральтару, а тим самим не замкнув 1940 чи 1941 р. Середземного моря, для альянтів є нероз'ясненою таємницею. У світлі пізніших випадків це було головною, якщо не найбільшою катастрофальною, помилкою Гітлера. Зовсім певно він не награвив би був на якійсь поважний спротив Іспанії, а Гібральтар теж не був у стані витримати атаки з суші і повітря. Кошти переведення цієї операції були б дуже малі, зате користь мала бути дуже велика. Якщо б Гібральтар опинився б був у німецьких руках, острів Мальта мусів би теж упасти і британська флота не мала б доступу до Середземного моря, а тоді б ціла північна Африка не встояла б проти італійсько - німецьких армій. Італія зміцнилася б була тоді у великій мірі; олива з Близького Сходу стала б доступною для німецьких моторів; англо - американська висадка в 1942 р. була б неможлива.

Яке може бути вяснення, що Гітлер не зробив цього так природно і логічно потягнення? Правдоподібно, рішальним мотивом тут було старання сконцентрувати всі можливі до розпорядимости сили проти Росії. Можливо, що Гітлер уважав, що Італійська кампанія в Лівії і німецький похід на Балканах обезвладнять Англію на Середземному морі, й він вважав нерозпорядимими своїми

силами в різних напрямках. Можливо теж, що спротивився цьому Мусоліні, який намагався уважати Середземне море за своє, а Іспанію - за свою сферу впливів.

IV.

Чому Німеччина заатакувала Росію літом 1941 року?

Ледве чи кінечним є подавати наслідки німецького походу на Схід.

Однак, для чого німці підняли цей похід? Згідно з принципами націонал-соціалізму, це було неминуче. Від початку свого існування гітлеризм визнав большевиків за свого найбільшого ворога, й першим рішенням Союзу Держав осі був антикомінтерський пакт з Японією в 1936 р. Російсько - німецький пакт неагресії був "подружжям з виражування". Від початку Гітлер уважав Росію за найгірнішого ворога, й що цілком ясно від початку, Росія також приготувлялася до неминучої розправи. Коли Гітлер напав на Польщу зі заходу, Росія наступала зі сходу. Похід на Фінляндію, прилучення Балтійських країн, анексія, Бессарабії, - усе це було частиною програми Росії для оборони проти нападу Німеччини.

Коли Росія скріплювала свої сили й дуже озброювалася, Гітлер слушно уважав, що чим скоріше він заатакує, тим більші будуть його вигляди на перемогу. По своїх перемогах і укріпленні своїх позицій на Заході й Півдні, він кинув всі свої сили на Схід. Це був найчасніший момент акції. Спочатку вона мала сподіваний успіх.

Багато з нас тепер звичайно забуває, як більшість військових знавців в той час передсказували скору німецьку перемогу, й як вони пояснювали надзвичайні німецькі успіхи, як сповнення їх пророкувань.

Вкінці Росія довела до погребання німецьких армій і надій Гітлера.

У.

Чому Японія заатакувала Перл Гарбур, а по заатакованні не повила наступу на Гавайські острови?

Сьогодні є доказаний факт, що напад Японії на Перл Гарбур, який міг статися величавим триумфом, показався вкінці фатальною помилкою. Японці забули в цьому випадковий стару засаду: "Як б'єш короля, то бий його на смерть". Вони вдарили на державу, що була найбільшою морською і військовою потугою у світі, але не потрапили її забити.

Ледве чи можна признати мудрим японським плян, який викликав відразу вітну з Америкою Англією і Голандією. Коли б Японія обмежила свої початкові атаки тільки на британські й данські посілости, є дуже можливе, що приступлення до війни Америки було б наступило пізніше.

Однак до вітні з Америкою мусіло діяти. Якщо Японія стреміла до гегемонії на Далекому Сході й на Падифіку, то вона могла вдарити відразу на Зеди-

нені Держави. Якщо так, тоді її напад на американську флоту в Перл Гарбур був правильний стратегічно, однак для чого тоді не повела вона наступу на другу не менш важку американську базу, на Гаваїські острови. Якщо б Японія вдалося опанувати їх, тоді тяжко уявити собі, в якій спосіб Америка змогла б підняти офензиву. Незаняття Гаваїв як також Алеатів було найбільшою помилкою Японії, а може і найбільшою помилкою держав осі.

Як показується, японці ніколи не заміряли опанувати Гаваїв, ані не старалися виперти Зєдинених Держав зі східного Паціфіку. Вони плянували знищити американську флоту, як воєнну силу, а тоді спокійно продовжувати підбиття південної Азії, данських колоній і, можливо, Австралії.

Чому ж вони тоді так провинилися поважним браком розсудливості у плануванні? Для чого не забезпечили вони себе в цьому місці, що сталося для них пізніше: фатальним?

Оце були б головні загадки політики держав осі. Вони також були головними помилками їх політики. Очевидно, що були ще й інші, не менш тямні. Аліанти теж робили помилки, але не зробили великих! Всі факти піддержуть твердження, — так кінчає професор Ко-мейджер, — що ми провадили війну з надзвичайною зручністю, що всі наші потягнення в рішеннях стратегічних операціях були правильні, й що по побіді ми могли сказати, що ми плянували добре".

ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ СВІТІ

"Н.К."-2.І.46. (Англія) Газета "Наш Клич" одержала, цікавий допис-спомин про життя українців у Палестині від одного свого дописувача. Ось що пише цей дописувач:

"В попередньому номері "Нашого Клича" знайшов я відомості про життя наших людей з усіх майже закутків поза межами Рідного Краю. Тут було б мені мило поділитися з читачами моїми споминами з часів мого перебування в Палестині та розказати їм дещо із життя поважної групи українців в Палестині, яка до сьогодні там живе та об'єднується навколо незвичайно ідейної нашої особи, полковника П.В-ського.

Більшість української палестинської громади опинилася там, пройшовши відомий шлях через совітські тюрми й заслання й середньо, чи південно-азійські краї в рядах польської армії. В часі, коли я там опинився, небагато було там українців. А ці, що були, не знали один про одного, бо були ми одиницями серед чужого середовища, однак з часом прямо "винюючи" друг друга, нас було щораз більше кілька, кільканадцять, а разом зібрані, ми відчули певну потребу не тільки дружнього спілкування, але й праці на громадянській ниві. Розсіяні по цілій майже Палестині, поміж помаранчевими гардесами, ми вихиливали часто спід своїх шатер голови, щоб в умовленому часі на місці зійтися разом, поговорити про наші біжучі справи, піддержати себе на душі з звуками рідної пісні на устах розійтися до часу нашої нової стрічі, щоб далі витривало зносити буденні тягари українця — воєнка серед не своїх людей.

В другій половині 1943 року винули на нашому горизонті дві дуже ідейні постаті: підполковник П.В-ський та с.Василіян Петро Сивак. Довкруги першого почало об'єднуватися наше життя в Брусалимі, на внесок другого нашим спільним заходом і збіркою грошей ми залишили по собі гарну пам'ятку на Святій Землі, найкращий доказ додержання

вірності нашому народові. Цією пам'яткою є мармурорит в греко-католицькій церкві в Брусалимі, який на все там остане. На мармуровій плиті під золотим тризубом є вириті слова молитви такого змісту: "Пречиста Діво, Мати нашого краю, вимолви в Сина Свого єдність і волю для українського народу."

Українці — жовніри в дорозі до Батьківщини.

Українці, які лишилися в Палестині, живуть далі зорганізованим життям і, хоч на далекій чужині і серед невідрадних обставин, підносять високо гідність українського імени."

Юрко ол.

"Н.К."2.І.46. (Англія) Український Конгресовий Комітет Америки рішив скликати Третій Конгрес Американських Українців на день 26.І.46. р.у Вашингтоні. В конгресі візьмуть участь усі українські організації та установи в Америці. Буде там вирішено багато справ, які виникли по війні та, які в'язуться з життям українського народу.

"Українець у Франції" В Парижі, за допомогою українських організацій, створено нову установу під назвою: "Українська Служба Суспільної Опіки". Завданням новоствореної організації є допомога українським робітникам у Франції.

"Америка" II.12.45. Між послами, назначеними палатою послів до комісії яка має вибрати прапор для Канади, є й один українець, посол Ф. Заплітний з Дофин, Ман.

"Америка" II.12.45. Талановитий український письменник і журналіст пан Онуфрій Івах прибув до Зєдинених Держав вдруге та виголосив по більших українських громадах відчити на тему: "Український наслідок краха доля" — і "Краса української культури".

"Слово" — I.І.46. (Регенсбург) Заходом тимчасової управи МУР-у (Мистецький Український Рух) відбувся в Ашфорнбурзі в дні 21-26. грудня з'їзд українських письменників членів МУР-у.

Після відкриття з'їзду зачитано

повіді про українські світоглядові шукання в літературі, про стилі сучасної української літератури на еміграції та доповіді від окремих літературних течій та напрямів. Члени тимчасової управи МУР-у здали звіт з дотеперішньої діяльності, після чого присутні письменники ухвалили статут і програму діяльності МУР-у. В з'їзді брали участь майже всі визначні українські письменники на еміграції. З'їзд відбувся в таборі УНРА "Лягарда". В часі з'їзду відбулося декілька літературних вечорів українських письменників і поетів членів МУР-у.

"Слово" — I.І.46. (Регенсбург). У Льондоні почало працювати Українське Допомогове Бюро, що повстало з рамени Українсько-Американського Допомогового Комітету та Українсько-Канадського Допомогового Фонду. Льондонське Бюро ставить собі завдання співпрацювати з державними установами, які займаються справами втікачів, в імені українських допомогових комітетів, нести моральну й матеріальну допомогу українським втікачам та координувати всі допомогові заходи. Тимчасовим головою бюро є сот. канадської армії П. Панчук, а секретарем — Е. Фроляк.

"Слово" — I.І.46. (Регенсбург). У Швайнфурті появилася новий український тижневик "Неділя", який друкується латинськими черенками з огляду на тимчасовий брак українського шрифту. Перше число вийшло 23. грудня на двох сторінках.

"Слово" — I.І.46. Як повідомляє "Неділя" з Швайнфурту, польські воєнки української національності, що перебувають в Лондоні, заснували свою окрему організацію, яка ставить своїм завданням дбати про інтереси всіх українських воєнків у польській армії. Організацію очолюють М. Бура — як голова, С. Яворський — як секретар, та Ю. Сальський і М. Опаренко — як члени управи. Організація має приміщення у б'юрах Союзу Українсько-Канадських Воєнків.

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ СВІТІ

"Н.К."-2.І.46. Совітські власті переселили біля 45 000 лемків із Лемківщини до Совітського Союзу. На місце лемків прийшли поляки, головне верховинці із Татр, та зайняли полемківські господарства. Лемків совіти "виміняли" за поляків, яких переселили в Польщу зі

Львова та других західно-українських місцевостей.

Большевики вислали на західно-українські землі багато свіжовипродюгованих професорів та вчителів середніх шкіл. Крім того, із Києва, Харкова й одеси вислано туди 60 професорів та доцентів, які мають вчити на вищих школах у Льво-

ві, Рівному та інших містах.

У Львові большевики будують пам'ятники своїм героям. Вже є пам'ятник Василя Ів. Смірнова, совітського героя, який впав у б'юв під Золочевом, а ще мають будувати пам'ятники — Ленінові "бойцям", які визволили місто, та Іванові Франкові.

Процес у Нюрнберзі.

Після 44 -днів процесу у Нюрнберзі перед судом стали свідки, які широко розповідали, що діялось у концентраційних таборах. Першим свідком була французка жінка, яка просиділа три повні роки у таборах Равенсбріка і Ашвіца. З числа 230 жінок, які прибули до табору у Ашвіц 1942 по чотирьох тижнях залишилися живими лише 52 жінки.

Коли до табору приїжджали нові транспорти засланих жидів, їм пригравала таборова оркестра. Грецькі жиди по приході до табору одержали поштівки з надрукованим текстом для висилки їх до своїх рідних. На картках було написано, що їм живеться добре, і що вони просять, щоб родичі приїжджали до них. На одному будинку висів напис - "Дазія". Перед будинком всі мусіли роздягатися, діставали рушник і входили до середини, де містилась газова камера.

Відносини в таборі були страшні. На 12 000 осіб був призначений тільки один кран води.

Інший свідок - французький лікар, розповідає про життя і смерть у таборі в Бухенвальді. Він, між іншим, сказав, що старшини "вермахту" знали про все, що діялось по таборах, бо вони дуже часто їх відвідували.

Зі сторони суддів подано питання, чи увесь німецький народ знав про події по таборах. Французький лікар, свідок, сказав, що в'язні під час праці мали змогу зустрічатися з цивільним населенням. Населення бачило, як в'язні виглядали. Знали про все також і залізничники, які проводили транспорти.

У проведенні процесу зізнавали дальші свідки.

Еспанець Франк Бойс, який працював в одному із німецьких таборів у фотографічній лабораторії, на запит обвинувача, чи пізнає когось із присутніх на судовій салі, який відвідав концентраційний табор, вказав на Спеера. При цьому, він зазначив, що в 1943 р. Спеер під час побуту в таборі був дуже задоволений з екскуцій і "успіхів", проведених сторожами. Дальше зізнає французький лікар, професор Вальяховський.

У 1944 р. його заслано до табору у Бухенвальді. Там він був часто присутній при експериментах, які переводилися над в'язнями. В'язнів, які пережили ті "наукові" дослідження, а було їх дуже мало, вбивали застрілками бензолу у серце. Старшинські кандидати летунства та сестри Червоного Хреста часто відвідували табор у Бухенвальді. Вони мусіли знати про події у Бухенвальді, бо коли входили до табору, мусіли переходити через місце, де знаходилися графічні зображення і висліді експериментів. Мало кому відомим є, що в'язні Бухенвальду створили "Темний Міжнародний Комітет", який складався із політичних в'язнів. Вони навіть озброїлися і мали зробити повстання проти СС-ів, які охороняли табор.

В'язні, що працювали у фабриках озброєння, крали поодинокі зброєві частини, а пізніше складали їх у таборі. Повстання однак не відбулося, бо альянти у швидкому часі звільнили табор.

Наступного дня, говорив далі французький обвинувач Дібос. Він прочитав докази про вбивства альянтських полонених і патріотів у зайнятих країнах.

У 1944 р. Гітлер видав наказ, в якому було сказано: "Приказую усім відділам СС-ам і поліції на місці вбивати всіх терористів, а їхні родини висилати до праці." Цей наказ найкраще вказує на винищення працею.

Мимо прокламації генерала Айзенговера, членів французького повстанчого руху не уважали за регулярних воїнів. Їх не судили, але мучили, тортували, а опісля "ліквідували".

Організація ЗН.

На засіданні ЗН, у п'ятницю, обговорювано даліше справу Персії, Греції та Індонезії. Здавалося, що питання Персії пересунеться на дальший плян, а це тому, що зараз у Персії дійшло до зміни уряду. Однак новий перський президент міністрів заявив, що він не задумує відступити від перського внеску. Він має надію навязати в короткому часі безпосередні переговори з Советським Союзом. У зв'язку з цим, уповноважено перського представника у Лондоні до переговорів з Вишинським Комітетом для господарських і фінансових справ розглядав внесок Англії про збільшення бюджету УНРРА.

Комітет для соціальних, гуманних і культурних питань запропонував створити комісію для охорони прав людини.

Слідуючого дня на засіданні Ради Світової Безпеки розглядали персько - советське питання. Перський представник у своїй промові виступив проти Росії. Він заявив, що Росія не зіволіла на вступлення перських відділів до Азарбайджану, а тим самим не додержала і зломилла права народів. Пізніше забрав голос Вишинський, який заперечив закиди перського представника і заявив, що совіти є готові вести переговори безпосередньо з Персією.

Порушено питання збігів у Європі і постановлено опрацювати плян, щоб запобігти нужді тих людей. Югославський представник висказав свою думку у тій справі, кажучи, що це є непотрібне, бо всі біженці повернулися уже до своїх країн, а ті, які залишилися, це або воєнні злочинці, або фашистський елемент. З таким поставленням справи не погодився Англія, Америка і Голландія. Голандський представник зазначив, що це питання є дуже важним і кінечним є, щоб кожний міг сам задецидувати про свій поворот додому. У вівторок вечером на засіданні всіх членів Ради Світової Безпеки ухвалили вибрати головним секретарем ООН норвезького міністра закордонних справ Трігве Ліє.

Якщо Ліє стане секретарем ООН, тоді муситеме уступити зі становища міністра, бо праця секретаря ООН вимагає сталого побуту в Америці, де буде місце осідку ООН.

У вівторок на денному порядку стояло одинадцять конференцій.

І. Лютного відбулись засідання повних зборів і Ради Світової Безпеки. Міністр Бевін обговорював питання Греції й Індонезії. Французький міністр Бідольт повернувся до Лондону й перейняв провід над французькою делегацією.

Як повідомив грецький президент міністрів, новий грецький міністр закордонних справ відїхав до Лондону, де обійме провід над грецькою делегацією.

Це заперечує потсдамські постанови.

("Ю. Дж. "Зв. І. 46.) ООН визнала уряд генерала Франка за фашистський і заявила, що його мирові договори і угоди з іншими державами не будуть визнані, тоді, коли всі інші нечлени організації ЗН заслуговують собі на таке право.

Представник Панамі сказав перед правним комітетом, що ООН не буде признавати "нечесних" мирових постанов, які мають зв'язок з урядом генерала Франка.

"Це є проти прийнятих принципів у Потсдамі і Сан Франціско," - продовжував представник Панамі, - що нашим обов'язком є відмовитися від всяких зближень з генералом Франком на політичному, чи юридичному полі".

Ця пропозиція підтримала Україна, поробивши деякі поправки, і вони були одноголосно прийняті.

Альянти відкривають японські воєнні таємниці.

("Ю. Дж. Зв. І. 46.) Японія, ще недавно одна з найбільших світових таємничих країн, нині є "відкритою книжкою" для урядників альянтських окупаційних сил. Заходами Воєнного Розвідчого Департаменту США знайдено більше, як 1 500 документів.

В подробицях проаналізовано японський воєнний потенціал, як також цілу економічну продукцію держави. Через декілька місяців уряд США буде мати більше відомостей про Японію, як інша держава. Коли альянтські війська висадяться у Японії, технічні розвідчі відділи перевірили важні арсенали та інші амуніційні склади. Технічна розвідка складалася з розвідчих комісій, армії, летунства і морської флоти та з славних американських учених.

Військова розвідка служба подає слідуючі винятки із знайдених документів:

"Кружляюча торпеда" - ця "фантастична" зброя ділає виключно на підводні човни. Догадуються, що її скидали з літаків на поверхню моря, де зауважено підводне судно. Після зудару з водою торпеда гонула глибоко, виконуючи окружні

рухи, — і на відповідні глибини наступала експлозія. Японці винайшли прилад, за допомогою якого можна з літака побачити зачурене підводне судно.

Російська делегація розпочинає переговори з Персією.

(“С.а.С.—1.2.46.) Перський делегат ООН Гассан Таквізадег заявив “Жна-мед Прес”, що він і совітський делегат Вишинський розпочнуть безпосередньо переговори. Таквізадег сказав, що він і Вишинський погодилися на це вчора, зараз після зібрання Ради Безпеки. Перський представник далі заявив, що на цих нарадах хотів би брати участь бувший прем'єр Персії Алі Сочелі. Прем'єр проголосив був війну Німеччині, прийняв Тегеранську декларацію і підписав потрібний пакт, що дозволяв британським і совітським військам увійти до Персії. Перський делегат сказав, що він після вчорашніх зборів Ради Безпеки говорив безпосередньо з Вишинським, що він є готовий розпочати переговори та що на це погодився Вишинський.

В міжчасі Таквізадег дістав відомість від нового перського прем'єра Квавам Салтанег про те, що він знову погоджується на діяння перської делегації на зборах Ради Безпеки. Далі прем'єр заперечує усі вістки про невідповідність між Тегераном і перською делегацією, і те, що Таквізадега заступатиме бувший прем'єр Алі Сочелі.

Нині ООН не займатиметься жодним питанням, щоб дати можливість секретаріатові покінчити свою роботу. Зате завтра, з закінченням першої сесії ООН, розпочнуться нові дискусії над розв'язкою грецької та данської проблем.

На загальних зборах обрано норвезького міністра закордонних справ першим генеральним секретарем ООН.

План використання атомової бомби в винаході золота.

(“Н.Дж.” 1.2.46.) Капітан Рікенберкер запропонував при допомозі атомових бомб проломити на Антрактиді лід та дістати спід нього міль і залізо, які, правдоподібно, там знаходяться.

Він говорить: — Ми повинні ужити в цій цілі велику кількість літаків та атомових бомб, які повинні б стати ключем для відкриття дверей, що закривають перед людством величезні багатства. Цю думку він заявив командуванню армії та прибережній морській сторожі. Потрібні виміри до того повинно зробити летунство та створені повітряні станції. Після цього вчорні зібрання б всі спостереження та оцінки б вислід дій скинених бомб. У зв'язку з тим Америка повинна б домогатися п'ятсот тисяч квадратних миль площі на Антрактиді. Ця площа не є докладно просліджена, але там повинні знаходитися золото, залізо, мідь і навіть вугілля та олії.

З отази повідомляють, що недавно створеному арктиському інституту у Америці запропоновано вивчати арктичні околиці. Праця над відкриттям багатств північних незаселених околиць розпочалась.

Справа Індонезії.

(“С.е.С.”—1.2.46.) Бувший англійський амбасадор у Москві, сер Архібалд Кларк Керр заявив на пресовій конференції, що, на підставі спостережень під час своєї поїздки до Індонезії, голландські східні Індії перейдуть під протекторат Зєдинених Націй. Таку дещизію ухвалив голландський уряд.

“Я”, — заявив Кларк Керр, — хочу тільки поінформувати про політичні події у Індонезії. Моя місія має послужити для доброї розв'язки трудних обставин, що заіснували між голландським урядом і індонезійськими націоналістами. Не є ціллю мого уря-

ду втручатися до установлення конституційних постанов, що є їх справою. Однак радо можу служити поміччю у розв'язці тієї трудної проблеми.”

Промовляв новий прем'єр Франції.

(“Н.Дж.” 30.1.46.) Новий прем'єр Франції М. Шелікс Гвен у своїй “плаксивій” промові закликав французів “до праці, продукування і організування”. Це була його перша промова на зборах після сформовання нового уряду по кризі, викликаній резигнацією генерала де Голя.

Новий прем'єр висказався за створення союзу трьох: Франції, Британії та Совітського Союзу. Далі він заявив, що уряд старатиметься всіма зусиллями забезпечити собі підтримку інших могутніх держав для недавньої резолюції зборів, щоб зирвати відносини з урядом Франка.

“Скоро”, — продовжував прем'єр, — будуть скликані збори в цілі націоналізації електрофікації, газу, банків, копалень і часткової націоналізації торговельної флоти та річкового транспорту.”

Короткі вістки.

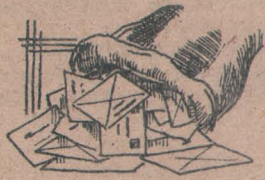
У місті Лімбурзі над Ляном проголошено указ американського віськового уряду. Згідно з наказом, всіх воєннопонених, яких зловлять при утечі з табору, мусить віддавати окупаційним урядам. Тих по-

нених приділяватимуть до робітничих сотень за границями Німеччини, і їх з полону звільняти не будуть.

2. лютого 46. р. перед полуднем у Японії висадились перші англійські відділи. Мова тут іде про 45 тисяч вояків різних родів зброї, які мають зайняти околиці у величині 14 000 квадратних миль.

Грецькі урядові чинники заперечили російським звідомленням про терористичні акти в Греції.

По прийнятті нового державного ладу у Югославії, уряд Тіта уступив. Зараз уповноважили знову Тіта до створення нового уряду.

З редакції

Хвальна Редакція!

В газеті “Диття в таборі” ч. 4. (17) надруковано допис п. деКо “Невдала імпреза”. Чому імпреза, влаштована 22. січня, була невдалою? На це питання пан деКо так відповідає — тому, що вона, відзеркалювала вже вишумілий шараварничий патріотизм. Вона була б вдалою тоді, коли б промовець, з уст котрого вилітали високопатріотичні фрази, був одягнений у звичайний, військовий однострій. За ним виходить, що є дуже велике щастя, що цей шараварничий патріотизм був відзеркалений тільки в інсценізації, бо в інших точках, хочби і в хороших, він не мав місця, поскільки хор хор. Гумініловича співав у шараварах, але зовсім не-патріотичні пісні. Коли б це це було, то, на думку деКо, імпреза була б, тричі невдалою. Це відразу наука для хору, що коли він в майбутньому співатиме патріотичні пісні, ради Бога, мусить одягнутися у військовий, чужий однострій, щоб уникнути шараварничого патріотизму.

На думку пана деКо, імпреза, яку влаштовується у зв'язку з святом 22. січня, має бути відзеркаленням нашого патріотизму. Мало того. Наш патріотизм, як такий, приберася у відповідному часі певну форму і певну назву, яку йому надає цей саме період часу. Отже, якщо дана імпреза є відзеркаленням патріотизму у “немодній” формі, чи назві, то само — собою вона є невдалою.

Стверджуючи, що шараварничий патріотизм вже вишумів, автор допису радить іти з духом часу та прийняти нову форму патріотизму, назву якої сам автор не придумав.

Цікаво також згадати про факт, який стався по концерті хору хор. Гумініловича 27. 1. 46. р. Після закінчення концерту з сцени пролунали бруківні шлагге-

ри, виголошені польською мовою. Чи гумор потребує вульгарності та чужої мови? Чи це не сором? Та чи притягає і так сильно чарус декого з редакторів з “Диття в таборі” “фестин гуля”, чи іншого рода бруківщина, щоби аж в захопленні бити “браво” та кричати: “Це одно танго!” “До найважливіше, — виконавець також був у шараварах. Як це можна назвати після думки пана деКо?

Висновок такий: шараварщина є пережитком — зневадженням чужий однострій — ні. Чуже це даліше електризує, манить. Навіть вульгарність імпоує і на неї не звертається жодної уваги, хоч виконується у шараварах. Чи влучно це і вірно? Кожний зуміє собі сам відповідати. В майбутньому, думаю, що думки про те і це, чи думки в накреслюванні напрямних, повинні перейти добру перевірку, або знайти кращих авторів.

Боедар Світоч.

Рим, Корсо д'Італія, 6.
30. 12. 1945.

Вельмиповажаний Пане Хорунжий редакції!

Дуже дякую за побажання і особливо за надіслану — “Батьківщину” —. Вона прегарна і змістом, і формою. Цікаво мені, в який спосіб Ви її друкуєте. Адже не можу припустити, щоб Ви там мали черенки, а тим часом часопис виглядає, ніби друкований. Відкрийте мені цю Вашу таємницю.

Переємаю і Вам на кращі побажання на Новий Рік! Дай Боже, щоб він був кращим за попередній і для Вас, і для Батьківщини!

Св. Снагави